

Wyniki badań odczynu i zasobności gleb w woj. podlaskim

(na podstawie badań Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Białymstoku za lata 2009-2012)

Zadaniem optymalnego, zgodnego z zasadami dobrej praktyki rolniczej, nawożenia jest uzyskanie wysokich, jakościowo dobrych plonów roślin uprawnych. Realizacja tego celu wymaga zabezpieczenia potrzeb roślin w **makroelementy** (azot, fosfor, potas, magnez i siarkę) oraz w **mikroelementy** (bor, miedź, mangan, cynk i żelazo) bez ujemnych skutków dla środowiska. W praktyce nawożenie odbywa się głównie poprzez stosowanie nawozów naturalnych (obornik, gnojówka, gnojowica) i nawozów mineralnych oraz coraz częściej – nawozów zielonych. Wszystkie te formy nawożenia zabezpieczają potrzeby pokarmowe roślin oraz kształtują stan żyzności gleb. Należy przy tym dążyć do utrzymania zasobności gleby na poziomie średnim, gdyż wtedy wystarczy by wysokość corocznie stosowanych dawek nawozów uzupełniała ilości składników wynoszone z pola w plonie głównym i ubocznym. Natomiast przy zasobności niskiej i bardzo niskiej pełne zabezpieczenie potrzeb roślin wymaga zabezpieczenia potrzeb pokarmowych roślin oraz stosowania naddatków na poprawę zasobności. Trafność decyzji co do potrzeby zabiegu wapnowania gleby, doboru rodzajów i dawek wapna oraz nawozów uwarunkowany jest aktualnym odczynem i zawartością przyswajalnych form składników pokarmowych w glebie.

Badanie gleb na terenie województwa podlaskiego oraz części woj. warmazurskiego (6 powiatów: Ełk, Olecko, Gołdap, Pisz, Giżycko i Węgorzewo i Gminy Mikołajki w pow. Mrągowskim) oraz 5 gmin (Andrzejewo, Boguty Pianki, Nur, Szulborze Wielkie i Zaręby Kościelne) w pow. ostrowskim wykonuje **Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Białymstoku**. Wyniki badań konkretnych pól służą rolnikom do ustalenia potrzeb wapnowania gleb kwaśnych oraz optymalnych, ekonomicznie opłacalnych i bezpiecznych dla środowiska dawek nawozów. Są one również konieczne do opracowania planów nawożenia w gospodarstwach uczestniczących w programach rolno-środowiskowych, zwłaszcza w rolnictwie zrównoważonym. Natomiast średnie wyniki badań w układzie jednostek administracyjnych mogą służyć do ukierunkowania prac jednostek i służb doradczych oraz wskazują kierunki zmian w środowisku glebowym. Szczegółowe wyniki badań za ostatnie 4 lata w poszczególnych powiatach województwa podlaskiego przedstawia załączona tabela. W okresie tym w ponad 8,5 tys. gospodarstw przebadano około 56,5 tys. próbek z powierzchni ponad 122,2 tys. ha użytków rolnych. Oznaczono stan zakwaszenia gleb oraz ich zasobność w fosfor, potas i magnez. **Uzyskane wyniki badań za lata 2009-2012 kształtują się następująco:**

- udział gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych wynosi 58%, odczyn lekko kwaśny - 25% oraz 17% gleb posiada odczyn obojętny i zasadowy. W stosunku do lat 2008-2011 udział gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych zmniejszył się o 1%. Po uwzględnieniu kategorii agronomicznych gleb oceniono, że 60% badanych w tym okresie gleb z użytków rolnych w

- woj. podlaskim wymaga wapnowania. Największe potrzeby wapnowania (konieczne, potrzebne i wskazane) występują na terenie powiatów: Łomża - 68%, Hajnówka - 67%, Sokółka i Siemiatycze – po 66% oraz Kolno, Mońki i Zambrów – po 65% badanych gleb. Potrzeby wapnowania trwałych użytków zielonych średnio w woj. wynoszą 42%;
- Na niezmiennym poziomie kształtuje się procentowy udział gleb o bardzo niskiej i niskiej zasobności w fosfor i wynosi 44%. Najwięcej przebadanych gleb wymagających intensywnego nawożenia fosforem (zasobność bardzo niska i niska) występuje na terenie powiatów: Suwałki – 73% i Augustów 56% badanych użytków rolnych. Udział gleb ubogich w fosfor na badanych użytkach zielonych jest znacznie gorszy i wynosi 52,5%;
 - o 3% w stosunku do lat 2008-2011 wzrósł udział gleb o bardzo niskiej i niskiej zasobności w potas. Średnio aktualny udział poszczególnych klas zasobności w potas wynosi: bardzo niska i niska – 60% (na użytkach zielonych 82%), średnia – 26%, wysoka – 9% i bardzo wysoka – 5%. Najwięcej gleb ubogich w potas występuje na terenie powiatów: Suwałki -73%, Sejny – 67% oraz Grajewo i Kolno – po 65% badanych użytków rolnych;
 - o 1% zmniejszyła się ilość gleb o bardzo niskiej i niskiej zasobności w magnez. Stan zasobności gleb województwa w magnez jest znacznie lepszy niż w pozostałe składniki pokarmowe i obecnie wynosi: zasobność bardzo niska i niska – 23%, średnia – 28%, wysoka i bardzo wysoka – 49%. Najwięcej gleb ubogich w magnez występuje na terenie powiatów: Sokółka – 37%, Hajnówka – 35% oraz Siemiatycze – 30%.

Województwo podlaskie należy do tych regionów Polski, w których warunki do produkcji rolnej są szczególnie trudne: krótki okres wegetacji, duży udział **gleb** bardzo lekkich i lekkich, z natury **kwaśnych** i jak wynika z badań - **o niskiej naturalnej zasobności w składniki pokarmowe**. W takich warunkach optymalne nawożenie i okresowe wapnowanie gleb kwaśnych należy do podstawowych czynników decydujących o ilości i jakości osiąganych plonów. Zgodnie z zasadami racjonalnego działania oraz z zasadami dobrej praktyki rolniczej, nawożenie i wapnowanie powinno być oparte o aktualne badania gleb. Badania te raz na 4 lata bezpośrednio w zainteresowanych gospodarstwach rolnych, organizują specjaliści terenowi naszej stacji. Rolników zainteresowanych problematyką badań agrochemicznych pomiędzy planową organizacją badań przez naszych specjalistów, zapraszamy do kontaktu telefonicznego ze Stacją pod numerem (85)-7435457 lub z najbliższym specjalistą terenowym - kontakty zawarte są na naszej stronie internetowej pod adresem: www.oschrbialystok.internetsl.pl

Jan Grabowski
Okręgowa Stacja Chemiczno- Rolnicza
w Białymstoku